

تحلیل تعاریف هویت، دلبستگی به مکان و حس تعلق به مکان بر اساس تعاریف نظریه پردازان

زینب محمودی^{۱*}، ریحانه السادات سجادی^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، اصفهان، بلوار ملت بن بست ۲۳، E_mail: z_mahmoodi1991@yahoo.com

۲- دکتری مرمت، اصفهان، دانشگاه هنر، دانشکده مرمت، E_mail: Rnhn.sajad@gmail.com

چکیده

"حس تعلق به مکان"، امروزه بسیار مورد توجه نظریه پردازان در زمینه های مختلف بوده است. از آنجا که حس تعلق به مکان، دلبستگی و هویت را نیز به صورت یک ارزش در خود جای می دهد، بررسی تعاریف مرتبط با آن مورد توجه قرار گرفته است. حال با توجه به اینکه نظریه پردازان مختلف تعاریف متعددی با پارامترهای متفاوت در این دامنه ارائه کرده اند، این پژوهش برآن است تا با بررسی تعاریف مختلف از سوی نظریه پردازان این عرصه، به تحلیل تعاریف هویت، دلبستگی به مکان و حس تعلق به مکان بپردازد. هدف از این پژوهش علاوه بر رسیدن به یک تعریف جامع از (هویت، دلبستگی به مکان و حس تعلق به مکان) بررسی پارامترهای عنوان شده توسط نظریه پردازان و دسته بندی آنها به صورت یک کل کاربردی می باشد. این تحقیق بر حسب مطالعات کتابخانه ای اعم از کتب، مجلات و کنفرانس ها به روش توصیفی تحلیلی گردآوری شده است. در این روند تحلیلی علاوه بر توصیف و تشریح عناوین بیان شده، فضا و مکان به عنوان دو اصل مهم در تعاریف مورد تحلیل و بررسی نیز قرار می گیرند و این نتیجه به دست می یابد که هویت جوهر و اصالت فرد، محیط، مکان یا یک شیء است، دلبستگی به مکان، مبنای نحوه ارتباط و تعامل عاطفی مثبت انسان با فضا است که یکی از عوامل مهم شکل گیری آن هویت است؛ در کنار آن حس تعلق به مکان به عنوان تأثیر عمیق عاطفی و ادراکی افراد است که هویت و دلبستگی در به وجود آمدن آن تأثیر مستقیم دارد.

واژگان کلیدی: هویت، فضا، مکان، دلبستگی به مکان، حس تعلق به مکان

۱- مقدمه

معماری به عنوان یک شاخه چند جانبه از تعاریف و علوم مختلف می تواند در مباحث گوناگون مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد. یکی از مباحث مهم مورد تحلیل "حس تعلق به مکان" است. امروزه با توجه به اهمیت این موضوع و نیز کمرنگ شدن پارامترهای تشکیل دهنده آن از جمله "هویت" و "دلبستگی به مکان" توجه به تعاریف و بررسی آن ها خالی از لطف نیست. بررسی این تعاریف به صورت جز به کل صورت گرفته است. یکی از این پارامترها که امروزه به شدت مورد بحث و بررسی قرار می گیرد هویت در معماری است. نگاه اول نگاه عام است که معماری را به معنای ساختن، تجدید فضا، ایجاد سرپناه و تعاریفی از این دست در نظر می گیرد که جایی برای بحث هویت در معماری باقی نمی گذارد. برای بازکردن بحث هویت در معماری، باید از دیدگاه دیگری به مسئله نگاه کرد و بحث چیستی و کیستی معماری را از آن نقطه نظر مطرح کرد. در نگاه دوم، اگر به معماری به عنوان یک اثر هنری نگاه کنیم و انسان را خالق اثر هنری در نظر بگیریم، از آن جهت که انسان مدعی است که می تواند حقیقت هستی را کشف کند و آن را در اثر هنری متجلی سازد و به بیان آورد و اثر هنری حاصل فهم انسان و تجلی حقیقت کشف شده از سوی اوست، می توان به بحث هویت در معماری پرداخت [۱].